SUPERVIZAREA CA OBIECT DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

Sergiu OCERETNÎI
CZU: 364.026:001.891
a_oceretnii@yahoo.com

Interesul științific față de domeniul supervizării este determinat de impactul acesteia asupra profesionalizării asistenței sociale și eficientizarea intervenției profesioniștilor în domeniu. Cercetarea științifică a supervizării a fost determinată de influența unor teorii, printre care teoria psihanalitică (1930-1950), o teorie majoră în asistența socială și a avut un impact pertinent asupra formatului și structurii viitoarei supervizări a asistenților sociali. Anii ’50 -’70 ai secolului al XX-lea au fost caracterizați în special la nivel global prin dezbateri asupra valorii și necesității unei supervizări continue a activității asistenților sociali pregătiți profesional, întrucât practica independentă a fost considerată un semn distinctiv al unei profesii bine dezvoltate. Unii asistenți sociali însă au perceput supervizarea de lungă durată ca pe o insultă a statutului lor profesional. Această dezbatere despre supervizarea interminabilă și practica autonomă este încă vie și relevantă în prezent [1]. Cercetările în plan internațional din perioada contemporană se referă la problematici, precum:

- *rolul asociațiilor profesionale ale supervizorilor* în calitate de actori ai societății civile, menționându-se că, în mod tradițional, accentul în cazul supervizării este pus pe persoanele care caută sprijin pentru îmbunătățirea eficacității lor profesionale, însă cu cât este înțeles mai bine rolul formativ al contextelor sistemice pentru tiparele și procesele de interacțiune, cu atât supervizarea ar trebui să fie considerată ca o abordare importantă de examinare și îmbunătățire a funcționării sistemelor întregi, fie că este vorba de echipe, grupuri, organizații sau societăți. Astfel, în afară de experiența și expertiza individuală a membrilor săi, rolul asociațiilor profesionale este cumularea experiențelor și expertizei colective a membrilor săi, formând și păstrând astfel un corp de principii de supervizare generalizate și acceptate. În acest fel, asociația profesională a supervizorilor prin

expertizele sale poate contribui la rezolvarea problemelor sociale devenind o resursă pentru îmbunătățirea inteligenței colective [2];

- *transdisciplinaritatea supervizării în asistența socială,* mai ales în contextul integrării în ultimul deceniu al secolului al XXI-lea a domeniului de sănătate și cel social, perioadă când se dezvoltă servicii private de supervizare, diverse instituții contractând aceste servicii. Astfel, asistenții sociali sunt supervizați și supervizează lucrătorii nonsociali. În același timp, sub influența raționalismului economic și „managerialismului" se atestă o schimbare a modelului tradițional de supervizare (în care supervizorul are funcții administrative, educative și de suport în raport cu supervizații), într-un model în care sunt divizate supervizarea managerială (exercitarea funcției manageriale) și supervizarea profesională/clinică (funcția educativă și de suport), supervizarea internă de cea externă. În această perioadă sporește numărul practicienilor din domeniul asistenței sociale care prestează servicii de supervizare; are integrarea abordărilor postmoderne în asistența socială, teoriei învățării experimentale și a practicii reflexive în practica de supervizare [3];

- *etica în supervizare*, fiind abordată importanța valorilor etice în exercitarea funcției de supervizare în asistența socială, în contextul în care aceasta îndeplinește funcția de portar al asistenței sociale de respectare a normelor și a valorilor deontologice. Practica etică a supervizării influențează calitatea vieții clienților prin faptul că supervizorul este un distribuitor al justiției prin aplicarea unui set de principii. Supervizorul etic în calitate de păstrător al conformității etice va lua în considerare politicile antidiscriminare în practica socială [4];

- *competențele, rolurile și responsabilitățile supervizorilor,* indicându-se asupra faptului că statutul de supervizor este obținut în urma unei experiențe vaste și instruirii în calitate de supervizor. Spre exemplu, în statutul Asociației Române a Supervizorilor indică asupra faptului că pregătirea supervizorilor se realizează în baza unui program de formare având la bază un curriculum aprobat de asociație, fiind echivalent cu studiile de master și este necesar un minim de 100 de ore de supervizare sub ghidarea unui supervizor licențiat [5]. Cercetările desfășurate au scos în evidență portretul unui „supervizor

bun”, fiind „o persoană care este un profesionist competent cu abilități de relaționare și bune abilități de gestionare organizațională” [6]. De asemenea, a fost dezvoltat modelul „supervizorului bun”, prin identificarea a patru elemente: atributele și calitățile supervizatului (1), atributele și calitățile supervizorului (2), oportunitatea de a exersa alegerea (3) și natura relației de supervizare (4). De asemenea, cercetările realizate atestă faptul că dezvoltarea și consolidarea competenței profesionale a lucrătorilor sociali prin supervizare contribuie la calitatea serviciilor sociale [7]. În concepția unor autori în contextul xercitării funcției formative, supervizarea reprezintă o soluție și o formă de instruire continuă pentru menținerea eficienței asistenților sociali [8];

- *modele și tipurile de supervizare* dezvoltate și evoluate urmare a schimbărilor intervenite în relația dintre asistența socială și sistemul clienților, care s-a orientat spre perspectiva punctelor forte [9]. Numeroase cercetări sunt axate pe evaluarea supervizării individuale și a celei de grup, fiind relevate avantajele și dezavantajele. Unul din studiile desfășurate atestă că supervizații în grup au declarat că au primit instruire într-o varietate mai largă de cazuri, au obținut consultanță și feedback direct de la colegi și de la supervizori și au văzut colegii lor capabili să le ofere consultări valoroase. Cu toate acestea, sintetizarea mai multor studii empirice din anii 1970 atestă faptul că supervizarea individuală „este o opțiune preferată atunci când supervizaților li se oferă o alegere” între cele două modalități. În același timp, în relație cu fiecare formă de supervizare sunt analizate responsabilitățile supervizorului și strategiile pe care le aplică în asigurarea eficienței. Unii autori au clasificat tipurile de supervizare în câteva modele: modelul parteneriatului feminin, care se concentrează doar pe probleme politice; modele ale practicilor fundamentate de teorie, care se bazează pe teorii, modele și perspective pe care asistenții sociali le utilizează în intervențiile lor; modele structural-funcționale, care se referă la funcțiile supervizării; modele de organizare, care reflectă practica de supervizare în cadrul unei structuri organizaționale specifice și prin metode de supervizare distinctive; modele de proces interacțional, care se concentrează pe interacțiunea dintre supervizor și supervizat în procesul de supervizare

[10]. O formă nouă de supervizare este cea electronică/online [11], fiind analizate beneficiile și limitele acestui nou tip de supervizare;

- *factorii care influențează activitatea de supervizare,* fiind identificate condițiile de muncă, deficitul de finanțare, calificarea profesională a supervizorilor, factorii politici etc. În același context, sunt desfășurate cercetări asupra rolului disciplinelor universitare de supervizare în formarea competențelor asistenților sociali, modalitatea de pregătire și autorizare a activității de supervizare, evaluarea eficienței și eficacității supervizării.

Referințe:

1. ENGELBRECHT, L. Yesterday, Today and Tomorrow: is Social Work Supervision in South Africa Keeping up?. In: *Social Work/Maatskaplike Werk*, 2010, no.46(3), pp.324-342 // https://www.semanticscholar.org/paper/YESTERDAY%2C-TODAY-AND-TOMORROW%3A-IS-SOCIAL-WORK-IN-UP-Engelbrecht/21e977766cf6b5515e6bd1f7abf80cb7ffe08f2f (accesat la 10.09.2019).
2. WILLKE, H. *Supervision in the knowledge society The role of Professional Associations for Supervision as actors in civil society.//*http://www.anse.eu/wp-content/uploads/doc/Library/Positionen%20Heft%201_2012.pdf (accesat 19.10.2019).
3. O'DONOGHUE, K. *Social workers and cross-disciplinary supervision//* https://www.researchgate.net/publication/259559421_social_workers_and_cross-disciplinary_supervision (accesat 17.10.2019).
4. CARAS, A. Ethics and Supervision Process - Fundaments of Social Work Practice. In: *Procedia – Social and Behavioral Sciences, 92 (2013),* pp. 133-141.
5. MARC, C., MAKAI-DIMENY, J., OȘVAT, C. The Social Work Supervisor: Skills, Roles, Responsibilities. In: *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*. Series VII: Social Sciences, Law, 2014, vol. 7 (56), no. 1, pp.221-230.
6. O'DONOGHUE, K., MUNFORD, R., TRLIN, A. What's best about social work supervision according to Association members. In: *Social Work Review*, Spring, 2006, pp.79-91// https://www.researchgate.net/publication/259559107_What's_best_about_social_work_supervision_according_to_Association_members (accesat 18.10.2019).
7. CĂLĂUZĂ, A. Fl. Supervizarea, modalitate de îmbunătăţire a performanţelor profesionale în asistenţa socială. În: *Revista de Asistență Socială*, 2017, anul XVI, nr. 2, pp. 161-172.

8. RUNCAN, P.L., CĂLĂUZĂ, A.Fl. Supervizarea, formă de formare continuă în domeniul asistenţei sociale. În: *Revista de Asistență Socială*, 2011, nr. 4.
9. ALSCHULER, M., SILVER, Th., Mcardle, L. Strengths-based group supervision with social work students. In: *Groupwork*, 2015, vol. 25(1), pp.34-57.
10. TSUI, M. *Social Work Supervision. Contexts and Concepts*. Londra: Sage Publications, 2005.
11. RUSHTON, J., HUTCHINGS, J., SHEPHERD, K., DOUGLAS, J. Zooming in: Social worksupervisors using online supervision In: *AOTEAROA NEW ZEALAND SOCIAL WORK*, 2017, vol. 29, no.2, pp. 126-130.